

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Budapesten, 2018. év március hó 27. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt a vádlott ellen indult büntetőügyben az ügyész és a vádlott másodfellebbezését elbírálva a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2017. év november hó 20. napján kihirdetett 26.Bf.10.528/2017/15. számú ítéletét megváltoztatja.

A másodfokú bíróság ítéletének a vádlottal szemben helyesen 8 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétségére (Btk. 345. §) vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi, és az e bűncselekmények miatt indult büntetőeljárást megszünteti.

További 4 rendbeli magánokirat-hamisítás vétsége (1978. évi IV. törvény 276. §) miatti rendelkezést is hatályon kívül helyezi, és az ezért indult büntetőeljárást megszünteti.

A vádlott lakcíme:

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A Budapesti II. és III. kerületi Bíróság a 2017. év június hó 15. napján kihirdetett 4.B.III.1177/2014/77. számú ítéletében bűnösnek mondta ki a vádlottat 2 rendbeli csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés és (5) bekezdésének b./ pontja a (2) bekezdés b./ pontjának bc./ alpontjára figyelemmel], 10 rendbeli csalás büntetében, melyből 2 rendbeli folytatólagos elkövetett [Btk. 373. § (1) bekezdése és (4) bekezdésének b./ pontja a (2) bekezdés b./ pontjának bc./ alpontjára figyelemmel], valamint 12 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétségében [Btk. 345. §], amiért őt - halmazati büntetésül - 6 év szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben állapította meg, egyben rendelkezett arról, hogy a vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a vádlott és védője jelentett be fellebbezést elsősorban felmentés, másodsorban enyhítés végett.

A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 2017. év november hó 20. napján kihirdetett 26.Bf.10.528/2017/15. számú ítéletével a kerületi bíróság ítéletét megváltoztatta és a vádlott cselekményeit 2 rendbeli csalás büntették [Btk. 373. § (1) bekezdés, és (2) bekezdésének b./ pont bc./ alpont, (5) bekezdés b./ pont], 10 rendbeli csalás büntették, melyből 2 rendbeli folytatólagos elkövetett [Btk. 373. § (1) bekezdése (2) bekezdés b./ pont bc./ alpontja, (4) bekezdés b./ pontja/ - mely kettő esetben folytatólagos, három esetben közvetett tettesként elkövetett - minősítette. Ugyanakkor a vádlottat az ellene 2 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétsége miatt emelt vád alól felmentette.

A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék ítélete ellen az ügyész a vádlott terhére, anyagi jogszabálysértés miatt, bűnösségének hamis magánokirat felhasználásának vétségében történő megállapítása és a vele szemben kiszabott fő- és mellékbüntetés súlyosítása végett, míg a vádlott enyhébb büntetés végrehajtási fokozat alkalmazása érdekében jelentett be fellebbezést.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a BF.974/2017/1. számú átiratában a súlyosítást célzó ügyészi fellebbezést fenntartotta, míg a vádlott fellebbezését nem tartotta alaposnak.

A fellebbviteli főügyészség átiratában kifejtette, hogy álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem teljesen a perrendi szabályok betartásával folytatta le az eljárást, azonban ezt a másodfokú bíróság korrigálta, amikor az eljárási szabálysértéssel felhasznált bizonyítékokat a bizonyítékok köréből kirekesztette. A másodfokú bíróság - a fellebbviteli főügyészség álláspontja szerint - az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az iratok tartalmára figyelemmel kiegészítette, azonban az még így is kis mértékben megalapozatlan maradt a Be. 351. § (2) bekezdés c./ pontjának értelmében, amelyet tovább pontosítani, illetve kiegészíteni indítványozott.

A fentiekre figyelemmel indítványozta, hogy a harmadfokú bíróság az 5. tényállási pont vonatkozásában állapítsa meg, hogy B.G. sértett a vádlottnak a Cs.Sz. felé fennálló tartozásának törlesztése végett 200.000.- forintot adott kölcsön helyesen a 2010. év április hó 17. napján. Erre figyelemmel már helyes az a minősítés, mely szerint a B.G. sértett sérelmére elkövetett csalás folytatólagosan elkövetett, mert így a folytatólagossághoz megkívánt további objektív feltétel - a rövid időközönkénti elkövetés - megállapítható.

Ugyancsak indítványozta a fellebbviteli főügyészség a történeti tényállás 8. pontját kiegészíteni azzal, hogy a vádlott az utolsó 1.000.000.- forintot készpénzben adta át Cs.Sz. sértettnek.

A bűncselekmények minősítését illetően a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség arra az álláspontra helyezkedett, hogy alapvetően tévedett a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék, amikor úgy foglalt állást, hogy a hamis okiratok átadása a sértetteknek nem joghatás kiváltására, vagy a bennük foglaltak bizonyítása érdekében történt, arra hivatkozva, hogy a vádlott az okiratokat nem joghatás kiváltása céljából használata fel, és a sértettek sem érvényesítették lakásigényüket az önkormányzatok felé, felhasználva az általuk valósnak tudott okiratokat.

A fellebbviteli főügyészség konkrét eseti döntésekre hivatkozásokkal támasztotta alá saját jogi álláspontját, amely szerint felhasználásnak minősül a bizonyítás érdekében történő bemutatás,

felmutatás, átadás vagy minden olyan tevékenység, amelynek következtében a magánokirat tartalmáról más személy tudomást szerez. Ezzel párhuzamosan felhívta a figyelmet, hogy nem feltétel a joghatás kiváltása, mivel a bűncselekmény tényállása eredményt nem tartalmaz, így a sérelemmel járó joghatás bekövetkezése is szükségtelen a befejezettséghez. A fellebbviteli főügyészség átiratában foglaltak szerint a csalásnak sok esetben eszköze a hamis okirat felhasználása, mivel az elkövető a hamis okirattal bizonyítja, hogy a neki átadott pénz átvételére „jogosult” volt. Ez történt a jelen ügyben is, mert a csalás elkövetésének alapja ez esetben is az volt, hogy az elkövető a sértettek bizalmába férközött azzal, hogy számukra valódinak tűnő okiratokat adott át.

Szintén konkrét eseti döntéssel támasztotta alá a fellebbviteli főügyészség az álláspontját, amikor arra hivatkozott, hogy az elkövető és a sértett által a sértett megtévesztésével kötött szerződésnek a sértett részére történő átadása felhasználásnak minősül, így alkalmas lehet a hamis magánokirat felhasználása vétségének megállapítására. A jelen ügyre vonatkoztatva az állapítható meg, hogy amikor a vádlott a sértettektől átvett pénzüsszeget, az átvétel idejét hamis önkormányzati okiratokkal igazolta, és az okiratokat a sértetteknek átadta, akkor megvalósította a hamis magánokirat felhasználásának vétségét, éppen a sértettek vonatkozásában.

A fentiekre figyelemmel a fellebbviteli főügyészség annak a jogi álláspontjának adott hangot, hogy helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a vádlott cselekményeit 12 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségének minősítette. Azonban - az ügyészi álláspont szerint - a 2. és 3. tényállási pontokban rögzített cselekmények megvalósítására olyan időpontban történt, amelyek miatt a büntetőjogi felelősségre vonásra - elévülés miatt - nem kerülhet sor. A fenti két esetben minden sértett vonatkozásában a pénzüsszegek átadásával közel egy időben került sor a hamis magánokiratok felhasználására, így megállapítható, hogy a közbizalom elleni bűncselekmények elkövetése és a nyomozás elrendelése között az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény 33. § (1) bekezdésének b./ pontja szerint irányadó három éves elévülési idő eltelt. Erre figyelemmel 4 rendbeli, az 1978. évi IV. törvény 276. §-ában meghatározott magánokirat hamisítás vétsége tekintetében az eljárás megszüntetésének lett volna helye, és csak a fennmaradó cselekmények vonatkozásában lehet vizsgálni, hogy a vádlott a számára az elkövetéskor vagy az elbíráláskor hatályos anyagi jogszabály alkalmazása a kedvezőbb.

A fellebbviteli főügyészség az átiratában azt is kiemelte, hogy álláspontja szerint törvénysértő a másodfokú bíróság ítéletének felmentő rendelkezésében a közbizalom elleni bűncselekmény rendbeliségének meghatározása. A 2017. év június hó 15. napján tartott tárgyaláson az ügyész a vádbeszédében a minősítést 12 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségére módosította, így a vád az írásban benyújtott vádiratoktól eltérően 12 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétsége volt. E körben kifejtette a fellebbviteli főügyészség, hogy az elsőfokú bírósági tárgyaláson eljáró ügyész a Be. rendelkezéseinek megfelelően módosította a vádat, ezért azt nem hagyhatta volna figyelmen kívül a másodfokú bíróság, mert a jogszabályi rendelkezések szerint a bíróságnak mindig a vádról kell döntenie. A vád pedig mindig az, amelyet az ügyész előterjeszt, figyelemmel a későbbi módosításokra is.

A büntetés kiszabása körében a fellebbviteli főügyészség arra az álláspontra helyezkedett, hogy tévedett a másodfokú bíróság, amikor eltúlzott jelentőséget tulajdonított egyfelől az időmúlásnak, másfelől pedig a vádlott egészségi állapotának. E körben kifejtette, hogy nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a vádlott a bűncselekményeit közel három évig követte el, 12 sértett sérelmére,

amellyel összesen megközelítőleg 60 millió forint kárt okozott. A bűncselekménnyel okozott kárból csak csekély összeget térített meg a vádlott, de azt is úgy, hogy más sértettektől csalt ki pénzt.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróságnak a büntetéseket enyhítő rendelkezése eltúlzott volt, így a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség azt indítványozta, hogy a Fővárosi Ítéletábrla a másodfokú bíróság ítéletét változtassa meg, a tényállást a korábban részletezettek szerint egészítse ki, a vádlott bűnösségét 8 rendbeli a Btk. 345. §-ában meghatározott hamis magánokirat felhasználása vétségében állapítsa meg. Indítványozta továbbá, hogy a vádlottal szemben 4 rendbeli, az 1978. évi IV. törvény 276. §-ában megfogalmazott magánokirat-hamisítás vétsége miatt indult büntető eljárást szüntesse meg, továbbá rendeljen el vele szemben 3.516.000.- Ft összegre vagyonek Kobzást, továbbá a vádlott fő- és mellékbüntetését súlyosítsa.

A vádlott meghatalmazott védője részletes írásbeli észrevételt terjesztett elő a másodfokú bíróság eljárásban. Számos hibát vélt felfedezni az első- és másodfokú bírósági eljárásokban. Ezek közül kiemelést érdemel, hogy eltérő kárösszeget jelölt meg a három vádirat, ehhez képest ismételt csak eltérő polgári jogi igényekről rendelkezett az elsőfokú bíróság, és összesített kárértékként megint csak eltérő számszaki eredményre jutott a másodfokú bíróság.

Mindezekre figyelemmel további bizonyítás felvételét indítványozta, mert álláspontja szerint egyetlen vagyon elleni bűncselekmény minősítése során sem mellőzhető a lehető legpontosabb kárérték megállapítása. Vitatta továbbá, hogy az 1. tényállási pont vonatkozásában kizárólag L.Z.K. sértett-e vagy pedig az a további két személy is sértett, akiknek a pénzt L.Z.K. átadta a vádlottnak lakásvásárlási céllal. A védő ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy a sértettek száma is befolyásolhatja a minősítést, kihatással lehet az üzletszerűsége vonatkozó bírói okfejtéssel és nem utolsósorban a büntetési tételkeret vonatkozásában is jogkövetkezményekkel járhat.

A magánokirat hamisításokkal kapcsolatban a védő annak az álláspontjának adott hangot, hogy a 12 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétsége tekintetében törvényes vád sem volt. Részletesen kifejtette, hogy álláspontja szerint a fellebbviteli főügyészség elévülésre vonatkozó érvelése elvileg ugyan helyes lenne, azonban az elévülés vizsgálata fel sem merülhet, mert törvényes vád hiányában e cselekményekről nem is dönthetett a bíróság. Ugyanakkor azt is kifejtette a védő, hogy amennyiben mégis lehetőséget látna a bíróság a magánokirat hamisítás megállapítására, akkor sem feltétlenül az elévülés az első vizsgálati szempont, tekintettel arra, hogy több olyan tényállási pont is fellelhető az ítéletben, ahol azt állapította meg a bíróság, hogy a két hamis okiratot a pénz átvételét követően adta át a vádlott a sértetteknek, azaz a csalás a pénz átadásával befejeződött, ezután eszközcselekményről értelemszerűen nem beszélhetünk. Ezzel összefüggésben megjegyezte azt is, hogy téves a fellebbviteli főügyészség átiratának azon kitétele, mely szerint minden sértett esetében a valótlán tartalmú okiratok felhasználására, a pénzösszegek átadásával közel egy időben került sor. Ezzel szemben a vallomások alapján az állapítható meg, hogy minden esetben két-három nappal, vagy egy héttel később történt a magánokiratok átadása, ebből pedig értelemszerűen az következik - a védői álláspont szerint -, hogy nem eszközcselekményekről van szó.

A büntetés kiszabása körében a védő a vádlott büntetlen előéletére, rendezett személyi és családi körülményeire, a tetemes időmúlásra, a vádlott betegségeire, a terhelt részben már teljesített, részben pedig ígért kártérítéseire, a hosszú ideje büntető eljárás hatálya alatti életre, és a vádlott gyermekének betegségeire hivatkozott. Mindezekre figyelemmel végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását indítványozta.

A harmadfokú bíróság nyilvános ülésén az ügyész az írásbeli indítványát változatlan tartalommal tartotta fenn.

A vádlott védője lényegét tekintve szintén a korábban benyújtott írásbeli észrevételeit részletezte, és a büntetés kiszabására vonatkozó indítványát változatlanul fenntartotta.

A vádlott felszólalásában gyermeke meglévő betegségeit részletezte, és életkörülményeivel kapcsolatban nyilatkozott. Az utolsó szó jogán minden sértettől bocsánatot kért, teljes körű kártérítési szándékát hangoztatta, valamint azt, hogy nem szeretné, hogy el kelljen szakadnia a gyermekétől.

A Fővárosi Ítéletábra először azt vizsgálta, hogy helye van-e az ügyben harmadfokú bírósági eljárás lefolytatásának. Ennek során megállapította, hogy a Be. 386. § (1) bekezdés c./ pontja értelmében a harmadfokú bírósági eljárás lehetősége törvényesen megnyílt, tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság az első fokon elítélt vádlottat felmentette. A fentiekből következően az első- és másodfokú bíróság eltérően foglalt állást a vádlott bűnössége tekintetében, ezért harmadfokú bíróság eljárás lefolytatásának van helye.

A harmadfokú bíróság a Be. 387. §-ában rögzített felülbírálat keretei között, figyelemmel a Be. 385. §-ában írtakra, a fellebbezéssel megtámadott másodfokú ítéletet és az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárást - függetlenül attól, hogy ki fellebbezett - felülbírált abból a szempontból is, hogy az eljárási szabályokat az elsőfokú, illetőleg a másodfokú bírósági eljárásban megtartották-e, valamint, hogy a másodfokú ítélet megalapozott-e. Ennek során megállapította, hogy az eljárási szabályokat az első- és másodfokú bíróságok alapvetően betartották.

Nem értett egyet a harmadfokú bíróság a védőnek a törvényes vád hiányára vonatkozó jogi okfejtésével. A három külön indult büntetőügyben három vádirat született, amelyeket az elsőfokú bíróság a vádlott személyére tekintettel célszerűségi okokból értelemszerűen és törvényesen egyesített. Az egyes vádiratokból megállapítható, hogy azoknak a tényállási része - függetlenül a vádiratokban szereplő anyagi jogi minősítéstől - tartalmazza a hamis magánokirat felhasználásának vétségét is.

Kétségtelen tény, hogy a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Ügyészség B.XVIII.2251/2011/33-I. számú, valamint a Budapesti II. és III. Kerületi Ügyészség B.III.183/2012/8. számú vádirata a minősítést illetően nem tartalmaz semmiféle büntető törvénykönyvi hivatkozást a hamis magánokirat felhasználásának vétsége vonatkozásában. Ezzel szemben a Budapesti VI. és VII. Kerületi Ügyészség B.VI-VII.6010/2013/11-I. számú vádirata a vádlott cselekményét - a csalások mellett - két rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségének is minősítette. Ugyanakkor mindhárom vádirat történeti tényállása megegyezik abban, hogy leírja a vádlott csalási cselekményét és ezzel szoros összefüggésben - lényegében a csalási cselekmény részeként - azt is, hogy a vádlott a vagyoni elleni bűncselekmény megvalósítása során hogyan és milyen okból használt fel hamis magánokiratokat a sértettek megtévesztése, illetve a megtévesztett sértettek bizalmának fenntartása céljából.

A Be. 2. § (2) bekezdése kimondja, hogy törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. A fenti törvényhely (3) bekezdése rögzíti, hogy a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény miatt, amelyet a vád tartalmaz. Végezetül az idézett szakasz (4)

bekezdés kimondja, hogy a bíróság köteles a vádat kimeríteni, a vádon túl nem terjeszkedhet, de nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére, a büntetés kiszabására, vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványához. A fentiekből egyértelműen az következik, hogy a vád tárgyává tett cselekmény mindig az a magatartás, amelyet a vádirat történeti tényállási része tartalmaz, függetlenül attól, hogy azt az ügyész miként minősítette, vagy egyáltalán minősítette-e. A bíróság, amikor a vádról dönt, a vád történeti tényállási részében rögzítettekről - tehát a vádiratban leírt eseményekről - dönt. Jelen ügyben mindhárom vádirat történeti tényállása maradéktalanul tartalmazta a vádlott hamis magánokirat felhasználása vétségét kimerítő magatartását, ekként ezekre a bírósági eljárásban törvényes vádak voltak, tekintet nélkül arra, hogy azokat az ügyészség minősítette-e vagy sem.

A Be. 310. § (1) bekezdése értelmében az ügyész a bizonyítási eljárás eredményeként a vádat módosította és perbeszédében immár 12 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétségével is vádolta a vádlottat. Szükséges hozzátenni, hogy az elsőfokú bíróság előtt eljáró ügyész sem változtatta meg, egészítette ki, módosította a korábban beterjesztett vádirati történeti tényállásokat, mert maga is úgy ítélte meg, hogy azoknak a leíró részei mindhárom esetben maradéktalanul tartalmazták a közbizalom elleni bűncselekmény valamennyi törvényi tényállási elemét. Ezért mindössze a bűncselekmények minősítésén eszközölte a korábban már jelzett változtatásokat. Ilyen körülmények között fel sem merülhet, hogy az elsőfokú bíróság törvényes vád hiányában járt el.

A harmadfokú bíróság egyetértett a másodfokú bírósággal annyiban, amely kirekesztette azoknak a tanúknak a vallomását a bizonyítékok köréből, akikről nem szerzett be nyilatkozatot a bíróság a korábbi tanúvallomásuk felolvasására vonatkozóan. Ezt az eljárási hibát a másodfokú bíróság a fenti módon kiküszöbölte, és az a megállapítása is helyes volt, hogy a szóban forgó tanúk nyilatkozatai nem tartalmaztak olyan bizonyítékokat, amelyek ne lettek volna pótolhatók, illetve amelyek nélkül megalapozott tényállást ne lehetett volna megállapítani. Ugyancsak helyesen járt el a Fővárosi Törvényszék, amikor a bizonyítékok köréből kirekesztette a 2017. év május hó 17. napján tartott tárgyaláson beszerezett bizonyítékokat, tekintettel arra, hogy ezt a tárgyalást a vádlott a betegsége miatt elmulasztotta, amelyet azonban igazolt. Ennek ellenére a távollétében tartotta meg az elsőfokú bíróság a tárgyalást, megsértve ezzel a Be. 65. §-ában, valamint a Be. 281. §-ában foglaltakat, amelyek kimondják, hogy a tárgyalásnak a vádlott távollétében történő megtartására törvényi ok hiányában nem kerülhetett volna sor.

Nem osztotta a harmadfokú bíróság a védő észrevételeiben foglaltakat a bűncselekménnyel okozott kár értékének vonatkozásában. Kétségtelen tény, hogy a vádiratokban szereplő kárértékek összege eltért az elsőfokú bíróság által megállapított összegtől, azonban az elsőfokú bíróság tételesen kiszámolta a konkrét kárösszeget, amely a személyi és tárgyi bizonyítékokon alapuló történeti tényállásban foglaltaknak megfelel. Nem értett tehát egyet az ítéletábra a védői érveléssel, amely szerint az eljáró hatóságok - köztük a bíróság - csak megközelítő pontossággal határozták meg a bűncselekménnyel okozott kár értékét. Megjegyzendő, hogy a bíróságnak minden esetben kötelessége a pontos kárérték megállapítása a történeti tényállás rögzítése során, tekintet nélkül arra, hogy milyen kárösszeget tartalmaz a vádirat.

A másodfokú bíróság ítéletének 4-6. oldalain részletezett - az egyes tényállási pontokat érintő - kiegészítésekkel a harmadfokú bíróság maradéktalanul egyetértett. Emellett azonban osztotta a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség átiratában foglaltakat, két történeti tényállási pont további kiegészítését illetően.

Eszerint az 5. tényállási pont tekintetében akként pontosítja az elsőfokú bíróság ítéletét /elsőfokú ítélet 7. oldalának /3/ bekezdése/, hogy B.G. sértett helyesen a 2010. év április hó 17. napján adott kölcsön 200.000.- Ft-ot a vádlott részére azért, hogy a terhelt Cs.Sz. sértett felé fennálló tartozását törleszteni tudja. E kiegészítést indokolják a nyomozati iratok között fellelhető - a kölcsönadásról készült - okiratok. /01180/1858/2011. bü. Számú nyomozati irat 91-93. oldalai/

E tény rögzítése mellett immár helyes a B.G. sértett sérelmére elkövetett cselekmény folytatólagosan elkövetettkénti minősítése, mert e cselekmény rögzítésével és büntetőjogi értékelésével a rövid időközönkénti elkövetés, mint a folytatólagosság törvényi egységének egyik objektív és konjunktív feltétele, aggálytalanul megállapítható.

Szintén kiegészítésre szorul a 8. tényállási pont azzal, hogy a vádlott az utolsó egymillió forintot készpénzben adta át Cs.Sz. sértettnek. E tény Cs.Sz. sértett elsőfokú bíróság előtt tett tanúvallomása alapozza meg a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 4.B.III.1177/2014/27. számú tárgyalási jegyzőkönyvének 7. oldalán írtak szerint. A tényállás kiegészítése azért volt szükséges, mert a sértett kárát senki által sem vitatottan teljes egészében megtérítette a vádlott oly módon, hogy négy részletben, 2,9 millió forintot utalt vissza Cs.Sz.-nak, míg a sértett tanúvallomása szerint egymillió forintot készpénzben kapott meg a vádlottól.

Egyebekben az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által kiegészített, illetve pontosított tényállások minden tekintetben megalapozottak voltak, azokat a vádlotti vallomások, a sértett nyilatkozatok, a tanúvallomások és nem utolsósorban a számos egyéb okirati bizonyíték maradéktalanul alátámasztott.

Az ügyészi fellebbezésben, valamint a védői észrevételben foglaltakra is figyelemmel a harmadfokú bíróság vizsgálta a vádlott bűncselekményeit abból a szempontból is a felülbírálat során, hogy a csalás bűntettei és a hamis magánokirat felhasználásának vétségei az irányadó történeti tényállások alapján miként viszonyulnak egymáshoz.

E körben általánosságban elmondható - és ebben osztotta a harmadfokú bíróság a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség másodfellebbezésében kifejtetteket -, hogy az esetek döntő többségében a csalás eszközcselekményeként jelenik meg az okirat-hamisítás valamilyen formája. Az okirat-hamisítás eszközcselekmény ugyan, de nem szükségszerű eszközcselekmény, amennyiben viszont megjelenik a csalás mellett, általában annak minden esetben eszközcselekménye. Az állandóan követett bírói gyakorlat és a jogirodalom is egységes abban, hogy a magánokirat felhasználásának minősül a bizonyítás érdekében történő bemutatás, felmutatás, átadás, vagy minden olyan tevékenység, amelynek következtében a magánokirat tartalmáról más személy tudomást szerez. A kérdés ehhez képest immár úgy merül fel, hogy a más személy jelenti-e /jelentheti-e/ magát a sértettet, vagy az csak kívülálló harmadik személy lehet. A gyakorlat az elsőnek megjelölt álláspont mellett foglal állást, amely szerint a hamis magánokiratnak a sértett részére történő átadása is felhasználásnak minősül, ily módon alkalmas a szóban forgó deliktum megállapítására. /BH. 2012/217. és 2017/320. számú eseti döntések/ Kiemelést érdemel, hogy a vádlott az általa készített hamis magánokiratokban foglaltak tartalmával szerezte meg a sértettek bizalmát olyannyira, hogy több tényállási pontból is kivétel nélkül megállapítható, hogy az egyes sértettek vonták be a további sértetteket a vádlottnak. Ez pedig jól mutatja, hogy a vádlott olyan bizalmat keltett a hamis önkormányzati iratok átadásával, amelynek okán a sértettek maradéktalanul megbíztak benne.

A védő észrevételeivel kapcsolatban szükséges megjegyezni, hogy az elsőfokú bíróság valamennyi tényállási pont vonatkozásában azt állapította meg - a rendelkezésére álló bizonyítékok ismeretében

és azok mérlegelését követően -, hogy a sértettek a pénz átadásával egyidejűleg kapták meg a vádlottól a hamis önkormányzati okiratokat. Ehhez képest a másodfokú bíróság e ténymegállapításon változtatást nem eszközölt. A harmadfokú bíróság pedig azt állapította meg, hogy e tekintetben is helyes tényállást rögzítettek az első- és másodfokú bíróságok. Tény, hogy nem minden esetben tudták a sértettek megmondani már a nyomozás során sem, hogy a hamis okiratokat a pénz átadásával egyidejűleg, vagy azt követően kapták meg a vádlottól, azt azonban valamennyi tanú nyilatkozatából egyértelműen meg lehetett állapítani, hogy e részletet a csalási cselekmény részeként értékelték, azzal teljes mértékben azonosították. Mindebből az következik, hogy a csalás ugyan az okirat-hamisítás bármelyik büntetőtörvényben szabályozott formája nélkül is megvalósítható, és a csalás befejezettsége a sértettnek okozott kár realizálódásával következik be, jelen esetben a két elkövetési magatartást elkülöníteni nem lehet, ennél fogva elviekben helyesen döntött az elsőfokú bíróság, amikor a vádlott cselekményeit hamis magánokirat felhasználása vétségének is minősítette.

Lényegében tehát különmemű alaki halmazatról van szó, vagyis a vádlott egy cselekményével több különböző bűncselekményt valósított meg, amikor a pénz átadásakor hamis magánokiratokat adott a sértetteknek. E magatartásával megvalósította a csalás büntettének törvényi tényállását és -formailag - a hamis magánokirat felhasználásának vétségét is. A bűncselekmények száma, rendbelisége a sértettek számához igazodik.

Nem fogadta el az ítélőtábla a vádlott védőjének érvelését a sértettek számát illetően, tekintettel arra, hogy az 1. tényállási pont kapcsán L.Z.K. sértett úgy nyilatkozott, hogy az édesanyja, R.A.-né T.G. és az édesanyja élettársa, L.B. neki adtak pénzt lakásvásárlás céljára azzal, hogy a lakást a saját nevére vegye meg. Ebben az esetben fel sem merülhet, hogy több sértettől van szó, a bűncselekmény egyedüli sértettje az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított személy, L.Z.K. volt.

A hamis magánokirat felhasználásának vétségével kapcsolatban tévedett a másodfokú bíróság, amikor felmentő rendelkezést hozott 2 rendbeli közbizalom elleni bűncselekmény vonatkozásában. A korábban kifejtettek szerint a sértettel szembeni felhasználás is tényállásszerű magatartás, ezért értelemszerűen joghatás kiváltására is alkalmas. Tévedett tehát a másodfokú bíróság, amikor bűncselekmény hiányában 2 rendbeli vétség alól mentette fel a vádlottat. A korábban kifejtettek értelmében már akkor is törvénysértően járt el a törvényszék, amikor úgy ítélte meg, hogy kizárólag a Budapesti VI. és VII. Kerületi Ügyészség vádiratában foglalt és egyben minősített cselekmények miatt lenne helye büntetőjogi felelősségre vonásnak.

A fentiekre tekintettel a vádlottal szembeni vád 12 rendbeli, a Btk. 345. §-ában meghatározott hamis magánokirat felhasználásának vétsége volt. E vonatkozásban a harmadfokú bíróság alapvetően eltérően foglalt állást mind az első-, mind pedig a másodfokú bíróságtól. Elsőként le kell szögezni, hogy az egyes tényállásokban - egyébként az okirati, valamint az egyéb bizonyítékok alapján helyesen - rögzített elkövetési időpontok alapján 4 rendbeli közbizalom elleni cselekmény elévült.

A 2. tényállási pontban rögzített - F.G. és F.Á. sértettek sérelmére megvalósított - bűncselekményekről megállapítható, hogy a vádlott F. G.-tól a sértett tulajdonába kerülő lakásért a 2008. év június hó 18. napján, míg testvére, F.Á. megbízásából az ő tulajdonába kerülő lakásért a 2008. év október hó 29. napján vett át pénzüsszegeket. A fenti időpontokhoz képest a két sértett a 2011. év november hónapjában tett feljelentést, melynek alapján a Budapesti VII. Kerületi Rendőrkapitányság a 2011. év november hó 11. napján rendelte el a nyomozást 3371/2011. bü. szám

alatt. /Az erre vonatkozó okirati bizonyítékok a 01030/4875/2011. bü. számon nyomozati irat 75-87. oldalain lelhetők fel./

A 3. tényállási pontban rögzített - K.K. és K.Gy.-né sértettek sérelmére megvalósított - bűncselekményekről megállapítható, hogy a vádlott a sértettektől egyrészt a 2008. év május hó 28. napján, másrészt a 2008. év június hó 18. napján vett át különböző pénzüsszegeket. E bűncselekménnyel összefüggésben a Budapesti VII. Kerületi Önkormányzat jegyzője tett feljelentést a Budapesti XVIII. Kerületi Rendőrkapitányságon a 2012. év december 17. napján. A feljelentés alapján a nyomozóhatóság a 2012. év december hó 18. napján rendelte el a nyomozást 3922/2012. bü. számon. /01060/1385/2013.bü. számú nyomozati irat 23-29. oldalai/.

A fentiekből megállapítható, hogy mind a négy sértett esetében a valótlan tartalmú okiratok átadás, felhasználása a pénzüsszegek átadásával egyidejűleg történt, így az imént megjelölt tényállási pontoknál a közbizalom elleni bűncselekmények elkövetése és a nyomozás elrendelése között az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény 33. § (1) bekezdés b./ pontja szerint irányadó három éves elévülési idő eltelt.

Erre figyelemmel a harmadfokú bíróság a vádlottal szemben 4 rendbeli, az 1978. évi IV. törvény 276. §-ában meghatározott magánokirat-hamisítás vétsége miatt indult büntető a Be. 373. § (1) bekezdés I/a. pontja alapján hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette.

E körben hivatkozik a bíróság a BH.1995.72. számú eseti döntésében írtakra, amely szerint ha a cselekmény elbírálásának időpontjában új törvényi rendelkezés lépett hatályba, több vád tárgyává tett bűncselekmény esetén elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy az újabb rendelkezések értelmében valamely vád tárgyává tett cselekmény bűncselekmény-e, a régi és az ezt követően fennmaradó cselekmények vonatkozásában - a régi és az új jogszabály szerinti rendelkezések kombinatív alkalmazásának mellőzésével - vizsgálandó, hogy az elkövető számára melyik törvényi rendelkezés biztosít kedvezőbb elbírálási lehetőséget. A felhívott eseti döntés azt fejt ki, hogy először minden esetben azt kell a bíróságnak vizsgálnia, hogy van-e olyan jogszabályi rendelkezés, amely alapján a cselekmény nem bűncselekmény, és ezért a vádlott felmentésének és/vagy az eljárás megszüntetésének lehet helye. Jelen esetben az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény elévülésre vonatkozó rendelkezései szerint a vádlott 4 rendbeli magánokirat-hamisításának vétsége az anyagi jogszabályok szerint elévült, ezért ezekre vonatkozóan a harmadfokú bíróság a büntetőeljárást a régi Btk. rendelkezéseit alkalmazva megszüntette, és értelemszerűen a „maradék bűncselekmények” vonatkozásában vizsgálta a vádlottra kedvezőbb törvényi rendelkezések alkalmazását a Btk. 2. §-a alapján.

Az eddig kifejtetteken túlmenően további 8 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt tartozik büntetőjogi felelősséggel a vádlott. E deliktumok vonatkozásában a harmadfokú bíróság - az első- és másodfokú bíróságoktól alapvetően eltérően - arra az álláspontra helyezkedett, hogy e bűncselekményeknek a vádlott által megvalósított jelentős tárgyi súlyú vagyoni elleni bűncselekmények mellett a vádlott felelősségre vonása szempontjából nincs jelentősége. Ezért a harmadfokú bíróság a Be. 377. §-ának felhívásával - figyelemmel a Be. 385. §-ában írtakra is - a másodfokú bíróság ítéletét a 8 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétségére vonatkozó részében hatályon kívül helyezte, és az e bűncselekmények miatt indult büntetőeljárást megszüntette.

Az eddigiekben kifejtettek szerint a harmadfokú bíróság részben mellőzte a vádlott büntetőjogi felelősségre vonását, mert úgy ítélte meg, hogy a jelentősebb tárgyi súlyú vagyoni elleni bűncselekmények mellett a közbizalom elleni csekélyebb súlyú deliktumoknak a büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából jelentősége nincs. Az e bűncselekmények miatt indult eljárás megszüntetése mellett is tettarányosnak, megfelelően személyre szabottnak és egyéniesítettnek ítélte meg az ítélőtábla a másodfokon eljáró törvényszék által kiszabott büntetéseket, csakúgy, mint azt a rendelkezést, hogy a szabadságvesztésből a vádlott a büntetés fele részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra legkorábban.

Az ítélőtábla megítélése szerint a másodfokú bíróság messzemenően figyelembe vette azokat a vádlott javára szóló enyhítő körülményeket, amelyeket a védő az írásos észrevételeiben előadott és amelyeket a védelem, valamint a vádlott a harmadfokú bíróság nyilvános ülésén szóban is előadott. A másodfokú bíróság által alkalmazott joghátránnyal az ítélőtábla is maradéktalanul egyetértett, mert a harmadfokú bíróság álláspontja szerint a 4 év börtönbüntetés az a szükséges és egyben elégséges szankció, amely megfelelően szolgálja a Btk. 79. §-ában meghatározott büntetési célokat, nevezetesen annak megelőzése, hogy a jövőben akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.

A fentiekre tekintettel a harmadfokú bíróság nem látott lehetőséget a büntetés enyhítésére, ugyanakkor a súlyosítást célzó ügyészi fellebbezést sem találta alaposnak.

A harmadfokú bíróság nyilvános ülésén elhangzottakra tekintettel az ítélőtábla rögzítette a vádlott jelenlegi érvényes lakcímét.

A Fővárosi Ítélőtábla mindezek alapján a másodfellebbezéseket elbírálva a Fővárosi Törvényszék ítéletét a Be. 398. §(1) bekezdésének értelmében megváltoztatta, míg a másodfokú ítélet egyéb törvényes rendelkezéseit a Be. 397. §-ában írtak szerint helybenhagyta.

A harmadfokú bíróság ítélete elleni fellebbezés lehetősége a Be. 386. § (1) bekezdésében írtakra figyelemmel kizárt.

Budapest, 2018. év március hó 27.

Dr. Hrabovszki Zoltán s.k. . Németh Nándor s.k. . Halász Etelka s.k.	
a tanács elnöke	előadó bíró
	bíró

A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 26.Bf.10.528/2017/15. számú ítélete a Fővárosi Ítélőtábla mint harmadfokú bíróság 4.Bhar.9/2018/7. számú ítéletében foglalt változtatásokkal a 2018. év március hó 27. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Budapest, 2018. év március hó 27. napján

dr. Hrabovszki Zoltán s.k.
a tanács elnöke
a tanács elnöke